

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14525/2022
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији су пуномоћници Славица Николић, адвокат из ..., Драгољуб Ђорђевић, адвокат из ... и Драган Обрадовић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Жељко Пуповац, адвокат из ..., ради утврђења ништавости, поништаја и раскида уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2166/22 од 02.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2166/22 од 02.06.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Панчеву П 119/21 од 15.12.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе тужиле поднеском од 26.11.2021. године; ставом другим изреке, одбијен је примарни тужбени захтев тужиле према туженом којим је тражила да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен и оверен код Општинског суда у Вршцу дана 19.11.2009. године под Ов. бр. 70/09 као и анекс наведеног уговора закључен и оверен код Општинског суда у Вршцу дана 11.12.2009. године под Ов. бр. 76/2009 између уговарача, примаоца издржавања ВВ из ... и овде туженог, као даваоца издржавања, ББ из ..., што је тужени дужан признати и трпети; ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован евентуални тужбени захтев тужиле према туженом, којим је тражила да се раскине и поништи уговор о доживотном издржавању закључен и оверен код Општинског суда у Вршцу дана 19.11.2009. године под Ов. бр. 70/09 као и анекс наведеног уговора закључен и оверен код Општинског суда у Вршцу дана 11.12.2009. године под Ов. бр. 76/2009 између уговарача, примаоца издржавања, ВВ из ... и овде туженог, као даваоца издржавања, ББ из ..., што би тужени био дужан признати и трпети; ставом четвртим изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 300.270,00 динара.

Решењем Вишег суда у Панчеву П 119/21 од 11.04.2022. године, дозвољено је тужилји плаћање судске таксе за тужбу и пресуду у укупном износу од 125.080,00 динара у три једнаке месечне рате, наведене у изреци истог.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2166/22 од 02.06.2022. године, одбијене су као неосноване жалбе тужилје и потврђена пресуда Вишег суда у Панчеву П 119/21 од 15.12.2021. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке и решење истог суда од 11.04.2022. године; одбијени су захтеви тужилје и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неосновани.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилја је благовремено изјавила ревизију из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП на коју се ревизијом неосновано указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилја је супруга, а тужени сестрић сада пок. ВВ, који је као прималац издржавања са овде туженим, као даваоцем издржавања, закључио уговор о доживотном издржавању, оверен пред Општинским судом у Вршцу дана 19.11.2009. године, као и анекс наведеног уговора оверен пред истим судом дана 11.12.2009. године. Наведеним уговором прималац издржавања оставља у својину после своје смрти свом сестрићу даваоцу издржавања 2/3 дела некретнине уписане у ЛН бр. .. КО ..., кп бр. .. број зграде .., број улаза .., седми спрат, број посебног дела .., трособни стан – са боксом у подруму, у површини од 66 м² у ... у ул. ... број ..., а давалац издржавања се обавезује да издржава примаоца издржавања у складу са његовим потребама и материјалним приликама странака до краја живота и да га након смрти сахрани у свему према месним обичајима; уговорне стране ће наставити даљи живот као и до сада, а у члану 4. уговора наведено је да се давалац издржавања обавезује да за живота примаоца издржавања неће дозволити сину примаоца издржавања ГГ приступ у стан примаоца издржавања. Анексом наведеног уговора од 11.12.2009. године Ов. бр. 76/2009 брисан је наведени члан 4. уговора о доживотном издржавању, те је уместо наведеног у члану 2. анекса уговорено да се исти мења тако што уговорне стране задржавају право на раскид уговора у случају да се односи међу њима поремете у тој мери да одржавање уговора на снази постане немогуће; промењен је и члан 5. уговора о доживотном издржавању, тако што је уговорено да све трошкове извршења овог уговора и преноса права својине сноси давалац издржавања. Потписивању предметног уговора и анекса истог је претходило мишљење неуропсихијатра од 17.11.2009. године, да у време

закључења уговора о доживотном издржавању код ВВ није било регистровано постојање душевног обољења или поремећаја, нити заосталог душевног развоја, именовани је знао опсег своје имовине, способност расуђивања и изражавање слободне воље била је очувана у потпуности, исти је био потпуно пословно способан, у потпуности тестаторски способан, као што је био способан да схвати значај и последицу правне радње коју предузима и да штити своја права и интересе. Иницијативу за закључење уговора о доживотном издржавању и анекса истог дао је сада пок. ВВ који се обратио адвокату Војиславу Мијатову из ... ради закључења истих. Тужени је од 2002. до 2015. године живео у Вршцу са супругом и дететом, а свог ујака, примаоца издржавања обилазио је и бринуо се о њему и пре него што је закључен уговор о доживотном издржавању, обзиром да је ВВ живео сам, а имао је и болесног сина ГГ који је био психијатријски болесник и лишен пословне способности, па је тужени био постављен за његовог старатеља. Тужени и његова супруга су сада пок. ВВ носили храну, прали његов веш, чистили стан, одржавали хигијену, обилазили га, водили код лекара, а након што се тужени 2015. године развео од супруге, прешао је да живи са покојним ВВ у његовом стану, настављајући са испуњавањем својих обавеза које је преузео закључењем уговора о доживотном издржавању. На основу налаза и мишљења вештака графолога утврђено је да је предметни уговор о доживотном издржавању и анекс истог, потписао сада пок. ВВ. Сада покојном ВВ се здравље погоршало, па је због промена у понашању у виду заборавности, неповезаности говора и дезоријентисаности морао бити смештен у Психијатријску болницу „Др. Славољуб Бакаловић“ у Вршцу дана 22.05.2017. године са дијагнозом психоорганични синдром, уз већ постојеће проблеме са повишеним притиском, циркулацијом и болесном кичмом, где је био смештен све до 19.02.2018. године када је пребачен на лечење на „ВМА“ у Београду где је преминуо дана ...2018. године. На основу исказа сведока др. ДД, лекара који је лечио сада пок. ВВ, утврђено је да је тужени бринуо о њему и у болници, а да су га осим туженог посећивали ЂЂ и тужила, чије су га посете узнемиравале и негативно утицале на стање његовог здравља, посебно након што је покојни ВВ сазнао да је закључио брак са тужиљом, због чега су истима забрањене даље посете сада пок. ВВ. Наиме, сада пок. ВВ, смештеном у наведеној болници дана 22.05.2017. године, након неколико месеци дозвољен је тзв „терапијски викенд“, којом приликом је он 29.11.2017. године, закључио брак са тужиљом, због чега се тужени обратио Центру за социјални рад, са иницијативом за покретање поступка ради лишења пословне способности, који је и покренут, па је ВВ за привременог стараоца постављена Александра Шаровић, дипломирани правник запослена у тој установи. Међутим, ВВ је преминуо дана ...2018. године. ВВ тело преузео је његов сестрић, овде тужени, сахранио га на Градском гробљу у ..., платио трошкове сахране, погребне опреме, трошкове ручка који је обављен након сахране и платио накнаду за одражавање и закупнину гробног места за 2016, 2017, 2018. годину, као и остале трошкове настале поводом ВВ сахране, (као што је претходно платио и трошкове сахрањивања ВВ сина, сада пок. ГГ, који је преминуо 2016. године). Током живота сада пок. ВВ није тражио раскид уговора о доживотном издржавању због поремећених односа или због неизвршавања уговорних обавеза.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да нису испуњени услови за утврђење ништавости предметног уговора и анекса, нити су испуњени услови за поништај, а ни за раскид истих, па су правилном применом

материјалног права – члана 194, 195, 201, 203. став 1. Закона о наслеђивању и члана 103, 111, 112. и 124. Закона о облигационим односима одбили тужбени захтев тужиле као неоснован, како примарни, тако и евентуални.

По оцени Врховног суда, правилно је становиште нижестепених судова о неоснованости тужбеног захтева тужиле.

Одредбом члана 194. Закона о наслеђивању прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани (став 1.); прималац издржавања уговором може обухватити само ствари или права постојећа у тренутку закључења уговора (став 2.).

Чланом 195. Закона о наслеђивању прописано је да уговор о доживотном издржавању мора бити закључен у писменом облику и оверен од судије који је дужан да пре овере прочита странкама уговор и примаоца издржавања нарочито упозори на то да имовина која је предмет уговора не улази у његову заоставштину и да се њоме не могу намирити нужни наследници; у супротном уговор је ништав.

Одредбом члана 124. Закона о облигационим односима прописано је да у двостраним уговорима, када једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтевати испуњење обавеза или, под условима предвиђеним у идућим члановима, раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете.

Уговор о доживотном издржавању, као двострано обавезујући, алеаторни, теретни правни посао (за чије закључење је потребно да уговарач има пословну способност која се тражи за закључење уговора сходно члану 56. став 1. ЗОО) закључује се с обзиром на личност уговорника, што је посебно изражено у случају када обавеза даваоца издржавања не подразумева само новчано давање, већ и лично ангажовање (брига) о примаоцу издржавања, што је била обавеза туженог и по предметном уговору, коју обавезу је тужени извршавао дуги низ година, како пре закључења уговора о доживотном издржавању, тако и након закључења истог и на тај начин у свему испуњавао своје уговорне обавезе како је то у поступку утврђено. За такав уговор знатно више него за уговоре друге врсте, пресудно је да постоји поверење уговорних страна једне према другој, а посебно поверење у другу страну оне која је слабија и рањивија (прималац издржавања) због смањених животних способности сваке врсте и нарушеног здравља у позном животном добу пресудно је да је слабија уговорна страна уверена да друга страна води рачуна о њеној добробити, да је не схвата као просту обавезу и посао, већ да је посматра као биће у невољи коме су пажња и старање неопходни и да буде сигурна да ће јој се друга страна наћи онда када јој то буде потребно.

Нижестепени судови су правилно утврдили да су сада покојни ВВ и тужени закључили уговор о доживотном издржавању и анекс истог сходно члану 194. Закона о наслеђивању, да је тужени у целости испунио своје уговорне обавезе као давалац издржавања, а да је прималац издржавања за све време трајања уговора истима био задовољан, те да за време свог живота прималац издржавања није тражио раскид предметног уговора. Насупрот наведеном, тужилца (рођена ..1970. године) је са сада пок.

ВВ (рођеним ...1936. године) закључила брак 29.11.2017. године, у време када је исти био смештен у психијатријској болници и да између њих никада није постојала трајна заједница живота, а неправноснажном пресудом Основног суда у Вршцу П2 156/19 од 14.12.2021. године њихов брак је поништен. Тужилца није доказала да је предметни уговор закључен супротно одредби члана 195. Закона о наслеђивању, обзиром да су судови у проведеном поступку утврдили да је исти закључен сходно члану 195. Закона о наслеђивању по форми и садржини, да је воља уговорних страна била слободна, да је уговор потписан од стране примаоца издржавања, (који је у време закључења истог био потпуно пословно способан), као и од даваоца издржавања, да је поступајући судија уговорне стране упозорио да предмет уговора не представља заоставштину примаоца издржавања из које се не могу намирити ни нужни наследници, па нису испуњени услови за утврђење ништавости уговора прописани одредбом члана 103. Закона о облигационим односима. Тужилца није доказала ни да је на страни примаоца издржавања постојала нека од мана воље која би била разлог за поништај истог, сходно одредбама Закона о облигационим односима, нити да уговор у смислу члана 203. став 1. Закона о наслеђивању није представљао никакву неизвесност због болести или старости примаоца, имајући у виду како дужину трајања испуњења уговорних обавеза (више од 8 година) тако ни остале релевантне околности од утицаја, а тужени је у свему извршавао своје уговорне обавезе, при чему је то чинио и дуго низ година пре закључења уговора о доживотном издржавању, бринући се о сада покојном ВВ као његов једини и најближи сродник на кога је могао да се ослони.

На основу тако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одлучили правилном применом материјалног права, па су неосновани ревизијски наводи о погршеној примени материјалног права од стране нижестепених судова.

Ревизијски наводи тужилце усмерени на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање нису од утицаја на одлуку ревизијског суда, јер исти нису дозвољен ревизијски разлог у смислу одредбе члана 407. став 2. ЗПП.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**